

Høringssvar fra UMAK – fornyelse av studie- og emneporteføljen ved UiT 2023

Foreløpig utkast basert på tilbakemeldinger fra studieprogramledere. Utkastet har ikke vært diskutert i ledergruppen ved UMAK. Direktør og visedirektør utdanning har deltatt i utformingen av utkastet.

Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskole (UMAK) er en enhet på linje med fakultet ved UiT Norges arktiske universitet. UMA består av tre institutt: Norges arktiske universitetsmuseum (UM), Musikkonservatoriet (MK) og Kunstakademiet (KA). Norges arktiske universitetsmuseum står ikke som ansvarlig for studieprogram. Musikkonservatoriet og Kunstakademiet tilbyr utdanninger innen kunsthøgskolefagene.

Musikkonservatoriet tilbyr følgende studieprogram:

- [Musikkutøving – bachelor](#) (240sp 4 år), utgangspunkt er 20 studieplasser pr opptak
- [Music performance – master](#) (nytt program høst 2024, overtar etter Master i utøvende musikk) (120sp), utgangspunkt er 10 studieplasser pr opptak
- [Master i instrumentaldidaktikk](#) (120sp), dimensjonering på 5 studieplasser annethvert år
- [Master i hørelære med didaktikk og praksis](#) (120sp), dimensjonering på 6 studieplasser annet hvert år
- [PPU-pedagogisk utdanning i musikk – årsstudium](#) (60sp), dimensjonering på 12 studieplasser

I tillegg tilbyr MK flere små programmer på 30 studiepoeng og videreutdanningsemner.

Kunstakademiet tilbyr følgende studieprogram:

- [Kunst – bachelor](#) (180sp), dimensjonering på 9 studieplasser.
- [Fine Arts - master](#) (120sp), dimensjonering på 6 studieplasser
- [Forfatterstudium 1](#) (60sp), dimensjonering på 15 studieplasser annethvert år
- [Forfatterstudium 2](#) (60sp), dimensjonering på 15 studieplasser annethvert år
- [Forfatterstudium 3](#) (60sp) dimensjonering på 10 studieplasser annethvert år
- [Master in Landscape Architecture](#) (120sp) dimensjonering på 5 studieplasser (samme emner som 4. og 5. år i den femårige masteren i landskapsarkitektur)
- [Master i landskapsarkitektur](#) (300 sp) – fellesgrad med Arkitekt og designhøgskolen i Oslo dimensjonering på 20 studieplasser (4. og 5. studieår ved UiT)
- [Bevegelige bilder – bachelor](#) (Kabelvåg) (180sp) dimensjonering på 15 studieplasser
- Drama og teater årsstudium (60 sp), ikke utlyst 2023 eller 2024

Del 1: Skal UiT endre grunnmodell for utdanninger?

Anbefaling og høringsspørsmål

Anbefalingen fra styringsgruppen er at UiT innfører byggeklossmodellen som grunnmodell for disiplinlinjene samt for sivilingeniørgradene, se kapittel 2.5 i vurderingsrapporten (vedlegg 1).

1. *Fakultetene bes om å vurdere hvilke studietilbud som bør omfattes av byggeklossmodellen. Videre bes fakultetene om å vurdere hvordan byggeklossmodellen vil virke for det enkelte fagområde, enhet, institusjonsnivå og avtakerfeltet, herunder vurdere behov for ev. justeringer i foreslåtte rammer og føringer for 'byggeklossmodellen'.*

Studieprogrammene innen kunsthøgskolefagene ved UiT er i hovedsak bygd opp med emner innen sitt programfag. De har ingen fellesfag (f.eks. ex.phil.) og på noen program er det heller ingen

valgfag. Dette er i hovedsak også normen for andre studieprogrammer innen kunstfagene i Norge og store deler av Europa.

I dag utgjør programfagene 180 studiepoeng (240 på bachelor i musikk som er 4 år) på bachelorprogrammene og 120 studiepoeng innen masterprogrammene ved UMAK. I byggeklossmodellen forutsettes det i utgangspunktet at det skal være 30 studiepoeng fellesfag, 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå. Ut fra rapporten er det litt usikkert om valgfagene kan velges helt fritt av studentene. Hvis dette er tilfellet vil bachelorprogrammene innen kunstfagene gå fra 180 studiepoeng programfag til 90 studiepoeng programfag (under forutsetning av at studenten ikke velger valgfag innen sitt programområde). En student på bachelor i kunst vil da kunne ha 30 studiepoeng fellesfag (ex. phil, ex. fak ++), 90 studiepoeng kunst og for eksempel 60 studiepoeng fysikk. Kandidatene som kommer ut fra bachelorprogrammene innen kunst ved UiT vil dermed ha langt mindre bredde og fordypning innen programfagene enn sammenlignbare utdanninger i Norge og Europa.

En byggeklossmodell i kunstutdanningene vil kunne bety store begrensninger for opptak til neste syklus som master- og ph.d.- grader. Bachelorkandidater med 90 studiepoeng i programfag vil få utfordringer i et opptak i konkurranse med søkere med ettfaglige utøvende kunstutdanninger fra andre universiteter og høyskoler. Opptak til kunstutdanninger skjer hovedsakelig på grunnlag av opptaksprøver som portefolier (samlinger av kunstverk) innen kunst og spilling av instrument innen musikk. Nivået som kreves for å bli tatt opp til master settes til det som forventes etter gjennomført ettfaglig bachelorprogram. Kandidater med 90 studiepoeng vil da ikke være på det nivået som kreves for opptak til masterprogrammer ved andre institusjoner.

Svært mange av kandidatene fra kunstprogrammene ved UiT går rett ut i arbeid som utøvende kunstnere. Programmene legger vekt på å forberede studentene på dette med kurs og veiledning innenfor eksempel entreprenørskap og selvorganisering i yrkesutøvelsen. Avtagerfeltet ansetter og gir oppdrag til kunstnere og musikere på samme måte som ved opptak til kunstutdanninger. Det er gjennom prøvespill for musikere og fremviste porteføljer som kunstnere. Nivået i utførelsen i kunsten og musikken er ofte helt avgjørende når avtagerfeltet skal vurdere ansettelse eller gi oppdrag. Avtagerfeltet vil forvente et nivå på våre kandidater som fra andre ettfaglige programmer. Hvis ikke vil våre kandidater ikke få ansettelse eller oppdrag som kunstnere og musikere. UiT kan dermed ikke bidra fullt ut til kunst og kulturfeltet i Nord-Norge hvis kandidatene holder for lavt kunstnerisk nivå. UiT vil dermed ikke kunne fylle sitt samfunnsoppdrag i landsdelen innen kulturfeltet.

Det er ikke utredet hvordan en omlegging til byggeklossmodellen vil virke inn på rekrutteringen til programmene i forhold til andre tilsvarende program og hvordan dette kan påvirke anseelsen til uteksaminerte kandidater fra UiT. Studieprogrammene innen kunstfagene ved UiT er i sterk konkurranse om søkere med andre institusjoner i Norge og Europa. En slik endring bør derfor utredes før den kan innføres for kunstutdanningene. Risikoen for lavere rekruttering og anseelse til programmene er til stede ved å legge om til byggeklossmodellen. Søkerne kan komme til å søke seg til andre institusjoner der de får mer undervisning i programfagene som er det som har størst interesse for søkerne.

I den utsendte høringen foreslås det at byggeklossmodellen innføres som grunnmodell for disiplinutdanningene samt for sivilingeniørgradene. Profesjonsutdanningene skal ikke legges om til byggeklossmodellen. Definisjonen av profesjonsutdanninger er omdiskutert. Ofte blir

profesjonsstudier tolket dithen at det er studier som fører frem til et bestemt yrke og en bestemt tittel. Gjerne også med en nasjonal rammeplan/retningslinje og autorisasjon etter utdanningen. Dette er delvis riktig. Blant annet så blir journalistikk regnet som et profesjonsstudium, men man trenger ikke å ha studert journalistikk for å jobbe som journalist. Det er ikke en nasjonal rammeplan for journalistikk og man får ikke en autorisasjon som journalist. Mange bruker samme definisjon på musikk-, kunst- og filmstudier. Fagmiljøene regner disse kunstfagene som profesjonsstudier. De utdannes til yrkene musiker og kunstner. Men det er også mange som er musikere og kunstnere uten å ha studert dette på universitetsnivå. Fagmiljøene innen kunstfagene mener at disse er profesjonsutdanninger og at byggeklossmodellen ikke passer for disse utdanningene på grunn av deres faglige egenart. Utvikling av egen kunstnerisk praksis er selve strengen gjennom utdanningene. Dette krever en kontinuitet og sammenkobling av teoretisk og praktisk undervisning over tid for å oppnå modning i sitt fagområde.

Hvis disiplinutdanningene ved UiT legger om til byggeklossmodellen kan dette ha innvirkning også på studieprogrammene som UMAK tilbyr. UMAK tilbyr flere årsstudium og valgemner som kan inngå som valgemner i disiplinutdanningene. Forfatter 1, årsstudium drama og teater og valgemner innen musikk kan benyttes som valgemner i andre studieprogram. Dette gir et bredere tilbud til studentene på disiplinutdanningene og kan gi et større studiemiljø på UMAKs studieprogram.

- a. Er det særlige tilfeller hvor rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå bør kunne fravikes?

Om byggeklossmodell skal være aktuell for kunstfagene, må det gjøres en vurdering av fordelingen mellom studiepoeng fra programfag og valgfag. For eksempel flere poeng innenfor programfag?

- b. Er det særlige tilfeller hvor rammene på inntil 70 studiepoeng programfag på masternivå bør kunne fravikes?

Dette bør kunne fravikes for toårige masterprogram som regnes som profesjonsutdanninger.

- c. Er det noen fagområder hvor valg mellom to alternative masterfordypninger ikke vil være hensiktsmessig?

UMAK har sammen med Høgskolen i Innlandet og Høgskolen i Østfold søkt om å få opprette en ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid (KU). Hvis denne godkjennes, skal den ta opp de første ph.d.-studentene sent høsten 2024. De nåværende mastere innen kunstfag i Norge legger i hovedsak vekt på utøvende kunst. Dette gjør at nivået på kandidatene fra masterprogrammene innen kunstnerisk utviklingsarbeid kunne vært høyere med tanke på opptak til og gjennomføring av en ph.d.-grad innen KU. Det kan være hensiktsmessig å utrede mulighetene for å opprette en master i kunstnerisk utviklingsarbeid. Et slikt program må inneha en større og mer analytisk

og forskningsorientert masteroppgave enn de nåværende masterne innen utøvende kunst. Dette vil være den første mastergraden med fokus på KU i Norge.

- d. Hvilke fellesemner bør prioriteres på bachelor- og masternivå, og hvordan bør det faglige ansvaret ivaretas i slike fellesemner?

UMAK har i dag ikke fellesemner på bachelor- og masternivå, men det er relevant å undersøke nærmere om det er muligheter for å innføre fellesemner for studenter innen kunstfeltet

Del 2: Hvilke strategier bør prioriteres innenfor hvilke program og fagområder?

Anbefaling og høringsspørsmål

Det vil være behov for å ta i bruk alle strategier i videreutviklingen og fornying av porteføljen ved UiT, men på ulike måter for ulike fagområder. Det vil derfor være behov for at fakultetene sammen og hver for seg gjør nærmere vurderinger, også i lys av vår geografiske distribusjon. Basert på styringsgruppen sine anbefalinger er det pekt på fire områder hvor det er særlig viktig at det gjøres grundige vurderinger. Se kapittel 3.6 i vurderingsrapporten (vedlegg 1).

1. *Rektor ber fakultetene om å identifisere og vurdere hvilke fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise, ikke bare internt på eget fakultet, men også mellom fakulteter. Det skal gjøres en særlig vurdering av koblingen mellom profesjonsfag og disiplinfag, og sambruk av undervisningsressurser mellom disse.*

UMAK ser ikke matriseorganisering som aktuelt for undervisning innen kunsthagene og landskapsarkitektur. Disse programmene er faglig smale, og det er få eller ingen emner i UiTs studieportefølje som kan erstatte emner i disse programmene. Det er også vanskelig å se for seg at det er aktuelt å åpne emnene for studenter utenfor programmene siden det er en opptaksprosess med opptaksprøver for å komme inn på disse. Mye av undervisningen er også praksisbasert og avhengig av utstyr og fysisk samarbeide og dermed vanskelig å gjennomføre desentralisert.

2. *Rektor ber fakultetene gjøre en særlig vurdering av hva som bør gjøres med emneområder og programmer som over tid har lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader. Vurderingene bør ta utgangspunkt i strategiene som er foreslått i rapporten. Effekt av å innføre byggeklossmodell bør også vurderes, samt en vurdering av hvorvidt fagområdet bør gis som programfag eller kun som valgfag/årshenhet. I vurderingene bes fakultetene også om å ta hensyn til det totale omfanget av emneområder og programmet i denne kategorien. Videre bør det også ta hensyn til om UiT har et særlig ansvar eller særlig forutsetninger for utvikling av fagområdet.*

Rapporten og høringsbrevet omtaler reduksjon av studie- og emneporteføljen blant annet som et virkemiddel for å spare ressurser ved UiT. UiT har mange studieprogram- og emner og kan nok spare inn noe ved å redusere eller samordne dette.

UiT har også noen små studieprogram med få studenter som det er lett å tenke at det kan spares inn ressurser på ved å legge ned. Dette forutsetter derimot at fagpersonene som gir undervisning inn i disse programmene ikke skal være ansatt ved UiT lenger. Disse fagpersonene gir gjerne også undervisning inn i større studieprogram og deres faglige ressurser trengs dermed ved UiT. De små programmene kan dermed bidra til å fylle arbeidsplanene til fagpersonene og gi

inntekter (resultatmidler) som ellers ikke ville kommet inn. Det er dermed viktig å tenke helhetlig på studie- og emneporteføljen ved UiT når det gjelder god ressursutnyttelse av fagpersoner.

Noen små studieprogram, som master i instrumentaldidaktikk og master i hørelære ved MK, er svært spesialiserte og fyller et nasjonalt behov. Selv om fagmiljøene i nord er små, samarbeides det tett med resten av landet om programmene og det er tilgang på et utvidet fagmiljø ved behov. Små program kan dermed være viktig nasjonalt og for arbeidslivet. Studentene fra disse to masterne er viktige som lærere på videregående skoler på musikklinjer og høyere utdanning i hele landet. UiT har dermed et spesielt ansvar for å gi denne type utdanning.

UMAKs utdanninger har relativt få studieplasser (5-20 studieplasser). Disse programmene er opprettet med en slik dimensjonering. Fagmiljøene og de fysiske lokalene er også tilpasset denne studentmassen. De fleste studieprogrammene har god rekruttering til studieplassene og av fagansatte. De utøvende kunstutdanningene og landskapsarkitektur er kostnadskrevende program i form av utstyr og arealer. Dette gir utfordringer når budsjettene reduseres, selv om de i dag er i finansieringskategori B. UiT har imidlertid et spesielt ansvar for å tilby utdanninger inne dette fagfeltet som kan bidra i arbeidslivets kompetansebehov spesielt i Nord-Norge. Det regionale, nasjonale og internasjonale fagfeltet har tydelig vektlagt betydningen av å ha disse utdanningene i landsdelen. Spesielt kan fremheves landskapsarkitektur, som er den eneste landskapsarkitekturutdanningen med fordypning i arktiske og subarktiske forhold.

Fagområdet drama og teater har over tid hatt lav rekruttering og gjennomføring av studenter. UMAK har derfor ikke utlyst årsstudiet i drama og teater i 2023 og 2024. Dette tilbudet kan gis som valgfag/årsenhet inn i en byggeklossmodell for disiplinstudier ved UiT. Ut over dette pågår det også en prosess med å vri tilbudet innen drama og teater over til EVU emner.

Forfatterstudium 1 kan også benyttes som valgfag/årsenhet inn i en byggeklossmodell. Dette årsstudiet har imidlertid svært god rekruttering av studenter.

3. *For engelskspråklige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere hvilke konsekvenser innføringen av skolepenger har gitt for tilbudet og hvilke grep som bør tas for å sikre at studietilbudene er bærekraftig.*

UMAK har fra høsten 2024 tre engelskspråklige masterprogram. Innføring av studieavgift har hatt innvirkning på antall studenter på programmene. Master in Fine Arts har en student som har betalt studieavgift for studieåret 2023/2024. Dette programmet har fylt alle studieplassene dette studieåret. Master in Landscape Architecture har ingen studenter utenfor EØS området dette studieåret. Dette programmet har tidligere år hatt 1-2 slike studenter. Disse to programmene er små programmer med få studenter så færre studenter gir innvirkning på studentmiljøet. Master i utøvende musikk blir fra høsten 2024 engelskspråklig. Der er studiemiljøet større og ikke så sårbart for noen færre søkere. Det viktigste grepet som bør tas for å få studietilbudene bærekraftige er god og aktiv studentrekruttering for å få flere kvalifiserte søkere fra alle geografiske områder.

4. *For øvrige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere strategiene sammenslåing og arbeidsdeling, samt vurdere hvor det er særlige potensial for flere studenter/studiepoeng*

gjennom bedre tilpasning, for eksempel fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid og lignende. Vurderingen bør særlig fokusere på hva som skal til for å lykkes med dette.

Sammenslåing

Som nevnt under vurdering av matriseorganisering, er programmene innen kunstfeltet i all hovedsak ikke overlappende med andre programmer ved UiT.

Arbeidsdeling

Landskapsarkitektur samarbeider med planteøkologer ved UiT om noe av utdanningen. Innad på UMAK vurderes det kontinuerlig samarbeid når det gjelder undervisning innen emnene. Studieprogrammene har i dag noe undervisning sammen. Dette er noe UMAK skal undersøke om kan utvikles i større grad fremover. Studieprogrammene har lang tradisjon med samarbeid med andre institusjoner både nasjonalt og internasjonalt. For å spare ressurser pågår det kontinuerlig vurdering av hvordan undervisningen legges opp og bruk av undervisningsressurser.

Fleksibilisering

Kunstakademiet er i starten av arbeidet med fleksibilisering. Det er høsten 2023 opprettet et EVU emne i kuratorisk praksis.

Musikkonservatoriet ser på muligheter for å øke graden av fleksibilisering. Dette ved å gjøre valgemner i bachelor- og masterprogrammene til EVU emner for å få flere studenter pr emne. Det vurderes også å utlyse flere rene EVU emner mot barnehage, skole og musikkfeltet. Årsstudiet i drama og teater kan tilbys som valgfag i disiplinprogrammer. Fagmiljøet innen drama og teater er i en prosess med å opprette flere fleksible EVU emner som tilbys ut i amatørteater og revy feltet i samarbeid med Hålogaland Amatørteater Selskap (HATS).

Tilrettelegging

Forfatterutdanningen består av tre årsstudier. Disse bygger på hverandre, men utgjør ikke en bachelorgrad (de kan få en bachelor i fritt sammensatte fag hvis de avlegger ex.phil. og ex. fak.). Disse årsstudiene drives samlingsbasert med digital undervisning mellom samlingene. Utdanningen har høye søkertall og deltagere fra hele Skandinavia. Denne modellen er slik at personer i jobb og ulike livssituasjoner kan følge utdanningen. Denne tilretteleggingen gjør at det er studenter med ulik geografisk tilknytning, yrkes og livserfaring som deltar. Dette er svært verdifullt for det utbyttet studentene får av utdanningen.

Musikkonservatoriet vurderer å legge om den ettårige praktisk pedagogisk utdanningen (PPU) i musikk til toårig samlingsbasert studium med digital undervisning mellom samlingene. Dette for å tilrettelegge for de som i dag jobber som lærere uten PPU. Det kan da være lettere for disse å få tilrettelagt i sin jobb for å ta videreutdanning i PPU.

Pandemien viste at digital undervisning i de fleste utøvende kunstprogrammene og landskapsarkitektur har innvirkning på undervisningskvaliteten. I disse utdanningene legges det svært stor vekt på læring gjennom utøvende praksis. Dette skjer ofte gjennom intensive

praktiske kurs og workshops, tett fysisk oppfølging av veileder og i en til en undervisning med instrumentlærer. Noen deler av undervisningen kan gjennomføres digitalt, men det samlede læringsutbyttet for programmene lar seg ikke oppnå gjennom nettstudier eller ved heldigitalisert undervisning.

Av samme grunn tilbys ikke programmene i utøvende kunst og landskapsarkitektur som deltidsstudium eller fjernstudium. Studentene har på daglig basis behov for tilgang til avansert teknisk utstyr, praktisk opplæring/veiledning i bruk av dette, øvingsrom, konsertsaler osv. for å kunne utvikle sitt kunstneriske uttrykk. For å oppnå en stor del av læringsutbyttet i programmene fordres det samarbeid i grupper på tvers av kull og gruppeinndelinger. Dette krever tilstedeværelse samtidig i tid og sted. Dette gjør de utøvende kunstprogrammene og landskapsarkitektur dårlig egnet til deltidsstudium eller fjernstudium.

Del 3: Gjennomgående endringer og anbefalinger

Rektor ber fakultetene om å vurdere om det er øvrige forhold som berøres av endringer i porteføljen knyttet til læringsdesign, faglig utvikling og rammevilkår (se kapittel 4 i vurderingsrapporten vedlegg 1). Enhetene bes særlig om å gi tilbakemelding på hva som bør være hovedregel for organisering av semesteret.

Organiseringen av semesteret må være styrt av programmets egenart. Det må organiseres slik at det legges best mulig til rette for studentene å oppnå læringsutbyttet for programmet. Noen program har læringsutbytter som det tar lengere tid å oppnå enn andre. Det vil si at noen emner må gå over et helt år mens andre kan gjennomføres på ett semester eller mindre. Det er da hvordan læringsutbyttene kan oppnås som må styre hvordan semestrene skal organiseres. Det vil si at det bør være anledning til minimum å avlegge eksamen til jul og til sommeren.